

PACIENT MANŽELSTVÍ – STAV VÁŽNÝ

Když plíživá krize manželství dostala v šedesátých a sedmdesátých letech prudké obrátky, reagovaly sdělovací prostředky – naše i světové – se zájmem: jak dlouho ta stará instituce ještě vydrží (dr. Plzák odhadoval 50 let) a co ji nahradí (volné svazky, skupinové manželství, státní výchova potomstva)? Mezitím však začaly narůstat zkušenosti, které kalily radost z osvobození sexu z manželského jha. Dnes se píše střízlivěji, až starostlivě, o manželských a přílehlých problémech. Pokusme se o malou mozaiku alarmujících skutečností.

Manželství je podle ankety ve Francii (1980) pro 80 % lidí základ společnosti a nepostradatelné pro výchovu dětí. Ale mladé ročníky ztrácejí zájem o sňatek: během 70. let úbytek o čtvrtinu (podobně jinde, ve Švédsku o polovinu). V USA žije téměř 19 milionů lidí mimo manželství (1970 necelých 11 mil.).

Volné soužití se rozmáhá: Francie v letech 1975–1981 ze 155 000 dvojic na 400 000. Polovina snoubenců před svatbou prohlašuje, že mají už zkušenost ze společného života (ve Švédsku 99 %). Ohlásí-li se dítě, uzavírají sňatek, ale stále méně; každé deváté dítě se rodí mimo manželství (1965: šestnácté), ve Švédsku dvě z pěti. V USA a SSSR už v 70. letech každé desáté. Příčiny tohoto trendu: „Větší sexuální volnost, rozšíření antikoncepce, nové vztahy mezi pohlavími, větší tolerance veřejnosti, odmítání právní regulace citů“ (L' Express 4. 2. 1983). USA: 1,9 mil. volných dvojic, čtyřnásobek proti 1970, svobodných matek 1,1 mil. (1970: 234 000), většina pod 20 let. V NSR začali i protestantští duchovní žít s ženou bez sňatku (církve to neschvalují).

Rozvody začaly ve Francii plynule stoupat od r. 1960 (dávno před novým rozvodovým zákonem 1975) k dnešku, kdy připadá 1 rozvod na 4 manželství; v Dánsku a SSSR 1 na 3, v Anglii 2 na 5, v USA a ve Švédsku 1 rozvod na 2 manželství. (USA čekaly 1982 pokles o 2 % – The Economist 27. 11. 1982). V SSSR stoupl počet rozvodů z 10 % r. 1960 na 27 % r. 1973 vlivem nového zákonodárství: např. nejsou-li děti pod 18 let, stačí projevít oboustranný souhlas na úřadě a zaplatit 50 rublů; přitom třetina manželství se rozpadá do roka, šestina do tří měsíců; rozvod se nepovoluje, když je žena těhotná nebo s dítětem do 1 roku a nesouhlasí. – Příčiny se vidí hlavně v zaměstnání žen (finanční nezávislost, příležitost k mimomanželským vztahům aj.) a ve změněné mentalitě (rozvod se neodsuzuje, rozvedený R. Reagan byl zvolen prezidentem atd.). Mimomanželský sex se většinou toleruje. V USA se do dvou let od sňatku dopustí nevěry přes 70 % mužů; velká většina leningradských žen podle časopisu Naš Sovremennik (jak referoval západní tisk) je pro to, aby se toleroval mimomanželský sex.

Interrupcí přibývá souběžně všude, např. v Anglii stoupl počet za 10 let z 50 000 (1969) na 119 000 (1979). V Evropě vede Maďarsko (520 z 1000 těhotenství), na západě USA (čtvrtina, tj. 1,5 miliónu ročně), v Asii Japonsko (2 mil. ročně).

Československo. Sňatků (1982): 132 000. Rozvodů bylo v posledních letech asi čtvrtina k počtu manželství, se stoupající tendencí: 19,7 na 100 sňatků (1970), 22,7 (1977), ovšem s rozdílem: ČSR 33,0, SSR 14,1 (1979). Jen ČSR: Žádostí o rozvod 19

711 (1967), 35 443 (1979); roku 1981 kolem 30 000 dětí postižených rozvodem; legálních interrupcí kolem 80 000 ročně. Praha 1981: 8703 sňatky, 4655 rozvodů.